

Puolustustarvikkeiden vienti, siirto ja kauttakuljetus

Yleistä

Puolustustarvikkeiden viennistä annettu laki (282/2012) sisältää säännökset puolustustarvikkeiksi määriteltävän materiaalin siirtoja, vientiä ja kauttakuljetusta koskevista määritelmistä, lupatyypeistä ja lupamenettelyistä sekä tullilaitokselle säädetystä valvontavelvollisuudesta. Luvattomasta toiminnasta koskevista rangaistusseuraamuksista säädetään tämän säädöksen lisäksi rikoslain (39/1889) 46 luvun 11 §:ssä.

Lupahakemukset ja puolustustarvikkeiden määrittelyä koskevat ennakkolausuntopyynnöt käsitellään puolustusministeriön asettamassa maastavientiasioiden työryhmässä, jossa ovat edustettuina puolustusministeriö, pääesikunta, ulkoasiainministeriö, sisäministeriö, suojelupoliisi ja Tulli. Lupa-asioihin liittyvien ulko- ja turvallisuuspoliittisten näkökohtien selvittämisestä vastaa ulkoasiainministeriö.

Luvanvaraisuus

Puolustustarvikkeiden vienti Suomesta Euroopan talousalueen ulkopuolelle edellyttää vientilupaa, puolustustarvikkeen siirto Suomesta Euroopan talousalueelle on sallittua siirtoluvalla ja puolustustarvikkeen kauttakuljetus Suomen kautta on sallittua kauttakuljetusluvalla.

Euroopan talousalue = EU-maat + Norja, Islanti, Liechtenstein.

Kauttakuljetuksella tarkoitetaan kuljetusta Suomen kautta, kun viejä, vastaanottaja tai molemmat on Euroopan talousalueen ulkopuolella. Lisäksi kauttakuljetuksen yhteydessä tavaraa voidaan varastoida Suomessa yhteensä enintään 14 vuorokautta. Tätä pidempien varastointien jälkeinen jatkokuljetus Suomesta on vientiä tai siirtoa.

Suomen alueella tarkoitetaan tässä yhteydessä Suomen maa-alueita, vesialueita ja ilmatilaa. Laissa tarkoitettu puolustustarvikkeiden fyysinen vienti, siirto ja kauttakuljetus on luvanvaraista riippumatta tulliselvitysmuodoista tai tullimenettelyistä.

Vientiluvat ja kauttakuljetusluvut ovat määrääjäksi myönnettyjä yksittäislupia eli tietyn luvassa mainitun puolustustarvike-erän vientiin/kauttakuljetukseen yhdelle vastaanottajalle Euroopan talousalueen ulkopuolella. Vienti- tai kauttakuljetuslupien mukaisen viennin tai kuljetuksen voi kuitenkin toimittaa useammassa erässä.

Siirtoluvat voivat olla:

Yleinen siirtolupa, joka julkaistaan lupaehtoineen avoimena lupana useammalle Suomeen sijoittautuneelle toimittajalle puolustustarvikkeiden siirtoon yhdelle tai useammalle Euroopan talousalueelle sijoittautuneelle vastaanottajalle tai vastaanottajaryhmälle; Eli tämä lupa ei ole mikään erillinen lupadokumentti, vaan riittää, kun PLM on hyväksynyt viejän rekisteröityminen yleisen siirtoluvan käyttäjäksi. Yleinen siirtolupa on voimassa toistaiseksi, ellei sitä erikseen peruuteta.

Koontisiirtolupa, joka myönnetään puolustustarvikkeiden siirtoon vastaanottajille yhdessä tai useammassa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja se voidaan uusia;

Yksittäinen siirtolupa, joka myönnetään määräajaksi tietyn luvassa mainitun puolustustarvike-erän siirtoon yhdelle vastaanottajalle Euroopan talousalueella. Yksittäisen siirtoluvan mukaisen siirron voi kuitenkin toimittaa useammassa erässä.

Soveltamisen rajoitukset

Puolustustarvikerajoitusta ei sovelleta, jos:

- 1) puolustusvoimat, rajavartiolaitos, poliisi tai niiden valtuuttama tilapäisesti vie maasta tai siirtää puolustusvoimien, rajavartiolaitoksen tai poliisin omistaman tai hallinnassa olevan puolustustarvikkeen;
- 2) puolustusvoimat, rajavartiolaitos, poliisi tai niiden toimeksiannon saanut vie maasta tai siirtää puolustusvoimien, rajavartiolaitoksen tai poliisin käynnissä olevaa hanketta varten tilapäisesti maahantuodun puolustustarvikkeen;
- 3) vieraan valtion puolustusvoimat vie maasta, siirtää tai kuljettaa Suomen alueen kautta omistamansa tai hallinnassaan olevat puolustustarvikkeet, jos toiminta perustuu Pohjois-Atlantin sopimukseen (SopS 65/1997), EU:n kriisinhallintatehtävään tai muuhun kriisinhallintatehtävään;
- 4) toimintaan on myönnetty lupa aluevalvontalain (755/2000) nojalla.

Asiakkaan velvollisuudet

Kun Suomesta viedään, siirretään tai kauttakuljetetaan puolustustarvikkeita, asiakkaan täytyy varmistautua huolellisesti ja hyvissä ajoin ennen ajoittua toimintaa siitä, onko tavara puolustustarvike. Asiaa ei voida välttämättä selvittää nopeasti käytännön tullaustilanteessa vientiselvitystä tehtäessä.

Asiakkaan tulee selvittää puolustusministeriöstä katsotaanko tavara puolustustarvikkeeksi. Puolustusministeriö ratkaisee yksittäistapauksessa viejän antamien riittävän yksityiskohtaisten tietojen perusteella onko tavaraa pidettävä sellaisena, että se edellyttää lupaa. Asiakkaan tulee hakea lupaa hyvissä ajoin ennen aiottua venti-, siirto tai kauttakuljetuspäivää. Hakemuksen käsittely voi kestää tapauksesta, kohdemaasta ja tarvittavista selvityksistä riippuen muutamasta päivästä useisiin kuukausiin.

Luvanhaltijan on EU:n ulkopuolelle suuntautuissa vienneissä ilmoitettava puolustustarvikkeet tulli-ilmoituksella tulli-ilmoittamisesta annettujen asiakasohjeiden mukaisesti. EU:n sisäisissä siirroissa sekä kuljetuksissa Suomen kautta luvanhaltijan tulee tehdä ilmoitus Tullille sähköpostitse ennen puolustustarvikkeiden siirtoa tai kuljetusta Luvanhaltijan velvollisuudet erilaisissa tilanteissa ilmenevät liitteessä 1 olevista Puolustusministeriön vientilupien lupaehdoista.

Tullin tehtävät

Tullin tehtävänä on valvoa, että asiakkaalla on voimassaoleva lupa puolustustarvikkeiden vientiin, siirtoon tai kauttakuljetukseen ja että tavarat ovat niitä, mitä luvassa on mainittu.

Vienti- ja kauttakuljetusluvut

Tulli varmistaa PLM:n sähköisestä luparekisteristä, että vietävillä tai Suomen kautta kuljetettavilla puolustustarvikkeilla on asianmukainen lupa ja tekee rekisteriin tarvittavat merkinnät. Tulli tekee nämä tarkistukset ja merkinnät ennen kuin tavarat voidaan asettaa menettelyyn.

Siirtoluvat

Vienneissä yksittäisellä tai koontisiirtoluvalla Norjaan, Islantiin tai Liechtensteiniin menettely on sama kuin yllä kuvattu vienti- ja kauttakuljetuslupien kohdalla.

Siirroissa EU-maihin luvanhaltijan on lähetettävä liitteessä 1 esitettyjen vakioehtojen mukaisesti sähköposti Tullille etukäteen ennen tavaroiden siirtoa. Tulli tekee tässä vaiheessa tarvittavat tarkastukset ja merkinnät lupaan PLM:n sähköisessä luparekisterissä.

Yleinen siirtolupa ei ole lupadokumentti, vaan kyseessä on PLM:n hyväksymä toimijan rekisteröinti, jonka perusteella toimija voi erikseen säädettyjen ehtojen puitteissa siirtää puolustustarvikkeita Euroopan talousalueen sisällä. Tulli ei eräkohtaisesti kontrolloi yleisillä siirtoluvilla siirrettyjä puolustustarvike-eriä. Rekisteröinnistä annetaan erillinen todistus, jonka tarvittaessa voi esittää Tullille.

Sovellettava lainsäädäntö

- Laki puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012)

Lisätietoja puolustustarvikkeiden vientivalvonnasta, ohjeita toimijoille ja lomakkeita löytyy puolustusministeriön kotisivulta:

http://www.defmin.fi/tehtavat_ja_toiminta/puolustushallinnon_voimavarat/puolustustarvikkeiden_vienti_siirto_kauttakuljetus_ja_valitys

LIITE 1**PUOLUSTUSMINISTERIÖN LUPIEN VAKIOEHDOT****Puolustustarvikkeiden väliaikainen vientilupa ETA-alueen ulkopuolelle sekä siirtolupa Norjaan, Islantiin ja Liechtensteiniin**

Luvanhaltijan tulee ilmoittaa lupa tullililmoituksella vientimenettelyyn asettamisvaiheessa. Luvan mukaisten tuotteiden on oltava Tullin tarkastettavissa. Tulli merkitsee luvan sähköisessä järjestelmässä. Tuotteet tulee tulliselvittää määrämaassa, jolloin tämä tullausasiakirja toimii todistuksena tuotteiden maahantuonnista kolmanteen maahan. Kun tuotteet palautetaan takaisin Suomeen, ne tulee tulliselvittää, jolloin Suomen Tullin antama tuontitullauspäätös toimii todistuksena tuotteiden palauttamisesta takaisin Suomeen. Luvanhaltijan tulee esittää Tullin tekemä tuonnin tullauspäätös puolustusministeriölle todisteeksi tuotteiden palauttamisesta Suomeen.

Puolustustarvikkeiden pysyvä vientilupa ETA-alueen ulkopuolelle sekä siirtolupa Norjaan, Islantiin ja Liechtensteiniin

Luvanhaltijan tulee ilmoittaa lupa tullililmoituksella vientimenettelyyn asettamisvaiheessa. Luvan mukaisten tuotteiden on oltava Tullin tarkastettavissa. Tulli merkitsee luvan sähköisessä järjestelmässä. Tuotteet tulee tulliselvittää määrämaassa, jolloin tämä tullausasiakirja toimii todistuksena tuotteiden maahantuonnista kolmanteen maahan. Luvanhaltijan tulee esittää määrämään Tullin antama todistus maahantuonnista tai loppukäyttäjän antama vastaanottokuittaus puolustusministeriölle todisteeksi tapahtuneesta maastaviennistä.

Puolustustarvikkeiden väliaikainen siirtolupa EU-maihin

Luvanhaltijan tulee vähintään 2 tuntia ennen puolustustarvikkeiden siirtoa Suomesta lähettää sähköposti osoitteeseen spake.vienti@tulli.fi, otsikoituna: ”Puolustustarvikkeiden siirtolupa”. Viestin tulee sisältää kauppalasku tai vastaava dokumentti, josta siirrettävät tuotteet on yksilöitävissä sekä tieto luvan numerosta, kuljetusvälineestä ja lastausajankohdasta sekä –paikasta. Luvan mukaisten tuotteiden on oltava Tullin tarkastettavissa. Tulli merkitsee luvan sähköisessä järjestelmässä. Luvanhaltijan tulee puolustusministeriön niin pyytäessä esittää puolustustarvikkeen palautumisen todistavat kuljetusasiakirjat todisteeksi puolustustarvikkeen palautumisesta Suomeen.

Puolustustarvikkeiden pysyvä siirtolupa EU-maihin

Luvanhaltijan tulee vähintään 2 tuntia ennen puolustustarvikkeiden siirtoa Suomesta lähettää sähköposti osoitteeseen spake.vienti@tulli.fi, otsikoituna: ”Puolustustarvikkeiden siirtolupa”. Viestin tulee sisältää kauppalasku tai vastaava dokumentti, josta siirrettävät tuotteet on yksilöitävissä sekä tieto luvan numerosta, kuljetusvälineestä ja lastausajankohdasta sekä –paikasta. Luvan mukaisten tuotteiden on oltava Tullin tarkastettavissa. Tulli merkitsee luvan sähköisessä järjestelmässä. Määrämaassa loppukäyttäjältä on pyydettävä todistus tuotteiden saapumisesta maahan. Luvanhaltijan tulee esittää määrämään Tullin antama todistus maahantuonnista tai loppukäyttäjän antama vastaanottokuittaus puolustusministeriölle todisteeksi tapahtuneesta maastaviennistä.

Puolustustarvikkeiden kauttakuljetuslupa

Luvanhaltijan tulee vähintään 2 tuntia ennen puolustustarvikkeiden poistumista Suomesta lähettää sähköposti osoitteeseen spake.vienti@tulli.fi, otsikoituna: ”Puolustustarvikkeiden

kauttakuljetuslupa”. Viestin tulee sisältää kauppalasku tai vastaava dokumentti, josta kauttakuljetettavat tuotteet on yksilöitävissä sekä tieto luvan numerosta, kuljetusvälineestä ja lastausajankohdasta sekä –paikasta. Luvan mukaisten tuotteiden on oltava Tullin tarkastettavissa. Tulli merkitsee luvan sähköisessä järjestelmässä. Määrämaassa loppukäyttäjältä on pyydettävä todistus tuotteiden saapumisesta maahan. Luvanhaltijan tulee esittää määrämaan Tullin antama todistus maahantuonnista tai loppukäyttäjän antama vastaanottokuittaus puolustusministeriölle todisteeksi tapahtuneesta kuljetuksesta.